

Cursus Theologicus

Gormaz, Juan Bautista

Augustae Vindelicorum, 1707

Sect. 3. Solvuntur opposita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81950](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81950)

atque quæ solum est potentia per rationem, solum potest esse, vel logica, vel metaphysica, ut ex dictis constat; ergo &c.

215. Respondebis Potentiam distinctam per rationem à suo actu, vel operatione posse dici potentiam realem per rationem productivam: secus autem productivam realiter: quod in sensu dici potest dari in Deo habitum, & actum primum realem per rationem. Contra tamen primum: potentia realis productiva intellectionis divinæ (idem esto suo modo de alijs) ut certum est apud omnes, imperfectionem significat: sed non possumus absque fictione adhuc per rationem admittere imperfectionem in Deo; ergo neque potentiam realem productivam per rationem. Contra secundum. Distinctio per rationem non attribuit rei, quod ipsa non habet: sed præcisive se habet cognoscendo illam in ordine ad unum connotatum, nimirum in ordine ad intellectum nostrum, quin concipiat illam in ordine ad alterum connotatum; nimirum in ordine ad intellectionem: quo in sensu neque est chimerica, neque falsa: nam præcipientium non est mendacium, bene verò addentium: atque concipere intellectum divinum, ut potentiam realem productivam suæ intellectionis esset attribuire illi, quod ipse non habet; ergo &c. Contra tertium. Distinctio rationis, cum sit rebus extrinseca, supponit ea prædicata, quæ extrinsece distinguunt per præcisionem, at prædicata ea non facit: sic distinguendo extrinsece in Deo per diversum cognoscendi modum iustitiam, & misericordiam, ea prædicata non facit, sed supponit, & distinguendo in nobis extrinsece animal, & rationale non facit in nobis ea prædicata, sed supponit: atque cognitio nostra nequit in divino intellectu supponere potentiam realem productivam suæ intellectionis; ergo &c.

216. Contra quartum. Potentia, quæ per rationem admitti potest in intellectu divino ad intellectionem, ea solum est, quæ venit ex diverso modo intelligendi, & significandi tantum intellectum, & intellectionem: atque ex diverso modo significandi solum potest reperiri in Deo id, quod intelligit, & id, quo intelligit: secus autem Productio intellectionis; ergo &c. Maj. & conf. tener. Min. autem constat ex numero superiori, & est expressa D. Thomæ 1. Part. q. 41. art. 4. ad 3. dicentis: *Intelligere & velle non sunt tales actus, qui designent processionem alicuius rei à Deo distincta, vel essentialiter, vel personaliter. Unde respectu horum actuum non potest salvari ratio potentie in Deo, nisi secundum modum intelligendi, & significandi tantum, prout diversimode significatur in Deo intellectus, & intelligere; cum tamen ipsum intelligere Dei & ejus essentia non habens principium.* Ex quibus D. Thomæ verbis apparet, quantum distent doctrina D. Thomæ Recentiores Thomistæ, qui cum Godoi admittunt in intellectu divino potentiam plusquam logicam, aut metaphysicam. Ex dictis.

Fit primum Deum realiter vivere vitam intellectualem, & volitivam omnino purissimam; adeoque esse purum actum. Ratio est, quia Deus realiter non est in potentia ad intellectionem, aut volitionem, sed ita est realiter intellectus, ut non possit non esse realiter intellectus: & ita est volitio, ut non possit non esse realiter voluntas: neque possunt existere in Deo sui actus, quin existant per totam æternitatem, per quam existit Deus: atque adeo, licet actus liberi, & contingentes supponerentur esse virtualitates defectibiles, si semel sunt, necessitas est, ut sint ab æterno, & in æternum: debent enim habere omnem perfectionem sibi possibilem, sive compossibilem cum perfectissima libertate, & contingentia, qualis est perfectio à nobis assignata. Unde adhuc respectu illorum actuum esset Deus realiter actus purissimus, neque posset esse potentia realis, sed solum virtualis juxta dicta n. 213.

Fit secundum per nostrum modum concipiendi, quo Deum concipimus in ordine ad intellectum nostrum, quin concipiamus illum in ordine ad nostram intellectionem, nequaquam impediri in Deo rationem actus purissimi. Ratio est, quia, quando concipimus Deum in ordine ad nostrum intellectum, & non in ordine ad nostram intellectionem, non negamus identitatem realent divini intellectus cum divina intellectione; sic enim non verè, sed falsò Deum conciperemus ex n. 215. Sed solum concipimus Deum in ordine ad nostrum intellectum distinctum realiter à nostra voluntate; etenim sicuti qui nullo modo concipit Deum, non exinde tollit à Deo rationem actus purissimi; ita qui non concipit illum in ordine ad identitatem intellectus cum intellectione, non exinde tollit ab ipso intellectu rationem actus purissimi, cum illam non neget, sed ex vi illius actus formaliter præcindat. Quapropter solum potest admitti in Deo intellectivum radicale præcisive, sive logicè & metaphysicè: secus autem physicè, & realiter. Neque potest absque fictione à nobis in Deo concipi intellectivum radicale reale, & physicum: sic enim conciperetur distinctio realis intellectionis ab intellectu, quæ fictitia est.

SECTIO III.

Solvantur Opposita.

Objic. 1. contra primam Conclusionem: Illud credimus Fide divina, cui assentimur propter Testimonium Dei veracis, & scientis: atque non possumus ita credere existentiam divinæ scientiæ; ergo &c. Probat. min. per talem assensum crederemus existentiam scientiæ Dei; quia Deus scientia instructus revelat se habere scientiam: atque talis actus est impossibilis: nequit enim scientia Dei se habere ex parte motivi ad credendum scientiam DEI; ergo &c. Confirm. 1. Motivum Fidei debet esse notius, quam objectum materiale: Fidelis enim

enim medio motivo Fidei suadere potest infidelitatem, ut credat objectum materiale revelatum: atqui scientia Dei non est magis nota quam ipsa scientia; ergo &c. Confirm. 2. Si Deus revelaret duo non esse tria, ridiculum esset; præcisè quia de hoc habemus scientiam: sed etiā de scientia Dei habemus scientiam; ergo non potest Deus illam nobis revelare; adeoque non possumus de illa Fidem habere. Confirm. 3. Ridiculum esset apponere medium ad obtinendum finem jam obtentum: sed per demonstrativā cognitionem de objecto intentionaliter obtinet intellectus finem suum; ergo ridiculum esset apponere medium Fidei ad obtinendum intentionaliter objectum.

210. Resp. conc. maj. & neg. min. ad probat. neg. min. quia habita demonstrationi naturali de scientia Dei, quæ est præambulum ad Fidem, possumus insuper habere postea cognitionē de ipsa scientia magis infallibilem ex auctoritate Dei per ipsam scientiam constituta; juxta ea, quæ de existentia Dei diximus à n. 39. Etenim si scientia Dei est ratio infallibilizandi testimonium divinum ad credenda reliqua, si revelentur, quomodo non erit ratio infallibilizandi ipsum testimonium, ut credatur scientia, si reveletur? Quis enim ignorat idem objectum posse esse & materiale, & formale sub diversis considerationibus? Sic divina bonitas, quæ est ratio amandi alia objecta propter ipsam, est ratio amandi ipsam propter ipsam. Ad primam Confirmationem neg. maj. nam motivum Fidei sive motivum, ex quo credimus, non debet esse notius; imò revelatio divina semper est obscura; licet sit notius motivum, ex quo volumus credere, Motivum enim ex quo credimus est motivum intellectus, nimirum testimonium divinum infallibile, propter quod credimus: motivum autem, ex quo volumus credere, est motivum voluntatis, ratione cujus moveatur voluntas ad imperandum intellectui, ut assentiat; quod nimirum stat in tot, & tantis credibilitatis motivis, ex quibus arguimus contra infidelem, ut assentiat ex testimonio sibi, & nobis obscuro.

211. Ad 2. Confirm. neg. maj. Quia ad plures, & altissimos fines revelare Deus nobis potest ea, de quibus habemus scientiam: nimirum ut per assensum altiore, & supernaturalem mereamur: quod per naturalem assensum nequaquam merebamur; ut eliciamus assensum firmiorem ex firmiore motivo; ut subjiciamus illi intellectum nostrum, & credamus potius, quia ipse dicit, quam quia nos videmus. Quæ cum ita sint, mirum est, quod Adversarij tamquam chimericam, & ridiculam concipiant eam revelationem. Ad 3. Confir. dist. maj. Ad obtinendum finem jam obtentum, si nulla addit nova laudabilitas in eo, quod obtineatur per aliud medium, omitto, si addit neg. maj. & dist. min. obtinet finem suum cum omni laudabilitate, quæ potest illud obtinere neg. cum aliqua solum conc. min. & neg. conseq. Quia credendo ipsum

R. P. German. Theolog. Tom. I.

objectum per actum Fidei nova superadditur laudabilitas, & meritum, ut constat ex dictis. Quin imò argumentum istud adeo inefficax, & caliginosum est, ut & in ipsis naturalibus demonstrationibus cæcutiat. Etenim postquā intellectus obtinuit demonstrationem per unum medium absq; ridiculitate quærit demonstrationem per aliud; eo quod in ea per illud medium inveniunda sit nova laudabilitas. Cæterum de his factis; alia quippe, quæ possent objici, proposita & soluta sunt à n. 31.

Objic. 2. Contra 2. Concl. Si posset demonstrari naturaliter Deum esse intelligentem, posset etiā naturaliter demonstrari Productio verbi divini: sed hæc est naturaliter indemonstrabilis; ergo &c. Prob. maj. de ratione intelligentis est producere verbum, quando intelligit; ergo si naturaliter demonstratur Deum intelligere, productio quoque verbi divini erit naturaliter demonstrabilis. Resp. neg. maj. ad prob. neg. ant. quod in ipso Trinitatis mysterio manifeste est falsum. Nam Filius, & Spiritus S. sunt intelligentes, & non producant verbum. Unde de ratione intelligentis nō est producere verbum mentis: sed solum de ratione intelligentis facundi ad loquendum. Quæ fecunditas stare non potest absque termino à loquente productio. In creatis autem cum cognitio sit terminus ab intelligente productus, exinde est verbum mentis. In divinis vero essentialis cognitio, cum non sit terminus ab intellectu productus non est verbum mentis, neque ulla ratione naturali probari potest, quod ultra illam intellectionem debeat dari in divinis verbum, sive terminus intentionalis ex fecunditate ad loquendum productus.

Objic. 3. Contra 3. Conclus. ex Aureolo. In Deo non datur propriè virtus intellectiva, sive intellectus, sed solum intellectio; ergo non potest dari potentia, aut logica, aut metaphysica ad intellectionem. Probat. ant. Nulla intellectio creata est magis purè intelligere, quam sit intellectio divina: atqui actualis intellectio creata ita est purè intelligere, ut non possit in illa distingui ratio intellectus, & ratio actualis intellectionis; ergo neque in intellectione divina. Resp. neg. ant. ad probat. dist. maj. sumptum ly purè ampliativè pro omnino perfecto conc. sumptum diminutivè pro sola perfectione actus absque perfectione intelligentis neg. maj. & dist. min. neg. conseq.

Ratio est, quia si ly purè sumatur ampliativè pro omnino perfecto, significat actum intelligendi habentem omnem perfectionem intellectioni possibilem: adeoque & identificatum cum intelligente: Cum autem intellectio creata non habeat secum identificatam perfectionem intelligentis, in hoc sensu non est magis purè, sed minus purè intelligere, quam intellectio divina. Si autè ly purè sumatur restrictivè pro sola perfectione intellectionis, absque perfectione intelligentis, in hoc sensu intellectio creata est magis purè intelligere, quam intellectio divina; cum non habeat secum identificatam perfectionem

ationem intelligentis, quam habet divina intellectio. Quinimò non video, quomodo possit sustineri jam sententia Aureoli, postquam Concilium Rhemense, sub Innocentio III. definivit non solum dari in DEO id, quo est sapiens, sed etiam id, quod est insapiens: hæc autem definitio totam continet sententiam nostram.

225. Objic. 4. Contra alteram partem Conclusionis ex recentioribus. Concilia & SS. PP. præfertim Eusebius, Dionysius, Damascenus, Augustinus, & alij passim tribuunt DEO conceptum mentis, & virtutis intellectivæ: Juxta quam Doctrinam sexta Synodus generalis act. 4. hæc habet: *Duas dicimus unum, eundemq; Dominum nostrum Jesum Christum, sicut naturas, ita & naturales in se voluntates, & operationes habere, divinam scilicet & humanam: Divinam quidem voluntatem, & operationem habere ex æterno cum coessentiali Patre commanem.* Ubi volitionem divinam operationem appellat. Modò sic. Divina volitio eo modo, quo est volitio, est operatio: sed est volitio realis; ergo est operatio realis, sed operatio realis provenit à potentia reali; ergo voluntas divina, adeoque & intellectus divinus est potentia realis, & non solum intentionalis, logica, aut metaphysica. Confirmatur primò ex Concilio Rhemeni citato n. superiori, datur in Deo id, quo est sapiens, & id, quod est sapiens: sed id, quo est sapiens, est intellectio, & actus realis; ergo id, quod est sapiens, est intellectus, & potentia realis. Confirmatur secundò, de actu ad potentiam valet consequentia: atqui Deus est realiter intelligens; ergo est realiter potens intelligere: sed realiter potens intelligere est potentia realis; ergo &c.

226. Resp. Concessis Testimoniis SS. PP. & sextæ Synodi dist. maj. eo modo, quo est volitio identificata cum voluntate, est operatio neg. eo modo, quo est volitio distincta extrinsecè ex modo nostro concipiendi à voluntate conc. maj. & dist. min. est volitio realis identificata realiter cum voluntate conc. distincta realiter à voluntate neg. min. & conseq. cum ejus probatione. Ratio est, quia volitio solum est operatio ex mente Concilij eo modo, quo à voluntate distinguitur: cum autem non distinguatur realiter, sed solum formaliter, exinde non est operatio realis, sed solum metaphysica intentionalis. Sic etenim habet sexta Synodus eadem actioni 4. *Sola intelligentia, quæ unita sunt, discernentes propter confusio- nis duntaxat errore.* Quibus in verbis clare docet Synodus ab ea distingui in Deo realiter, quæ realiter sunt distincta; & distingui solum analogicè sive ex nostro concipiendi modo, quæ per intellectum præcisivè solum possunt distingui. Quo in sensu ait subsequi volitionem ad voluntatem, sive voluntatem ad naturam, id, est analogicè, prout consideratur in ordine ad nostram naturam, & voluntatem, quæ est

prior nostra volitione, in quo stat distinctio extrinsecè ex modo concipiendi, atque potentia, & actus metaphysicus.

Sic enim ait sexta Synodus eadem actione 4. 227. *Igitur sicut in tribus personis Trinitatis tres voluntates Personales asserere absurdum est; quoniam una natura est, quam sequitur voluntas una, ita in una Christi Persona, quæ duas naturas habet, duas voluntates, & duas operationes naturales negare impium est.* Certum namque est voluntatem divinam solum posse sequi naturam, sicut rationale sequitur hominem: idest per veram consequentiam metaphysicam: nimirum est homo; ergo est rationalis: adeoque Concilium ibi non loquitur de potentia reali, sed de potentia metaphysica. Exinde ad primam Confirmationem conc. maj. & dist. min. est actus realis secundus, sive distinctus realiter à primo neg. actus secundus solum extrinsecè ex modo nostro concipiendi conc. min. & neg. conseq. ut constat ex dictis. Etenim intellectio non est actus secundus realis, sed realiter est actus purissimus ex n. 117. & 213. actus namque secundus modo, quo est secundus, debet distingui à primo. Ad secundam Confirmationem dist. maj. valet consequentia ad potentiam in linea, in qua est potentia conc. in linea, in qua non est potentia neg. maj. & dist. ut supra min. neg. conseq. cum probatione, quæ nulla est ex dictis. vide D. Thomam cit. num. 214. & 216.

Objic. 5. ex Godoi: Paternitas in divinis est principium physicum generandi Filium, 228. quin physicè influat in generationem activam cum ipso identificatam; ergo etiam intellectus divinus, licet identificetur realiter cum intellectu, poterit esse principium physicum, & potentia realis intellectionis. Confirm. 1. Intellectus divinus est actus secundus vitalis, & realis intelligendi: sed omni actui secundo correspondet suus actus primus; ergo intellectus est actus primus realis intellectionis. Confirm. 2. Plus concipitur operationis in Deo ut intelligente, quam in Deo ut æterno. Sed ita non esset, si intellectio non esset realis operatio; adeoque & intellectus potentia realis; ergo &c. Confirm. 3. Intellectio, quæ intellectio ideò est actus vitalis, quia est operatio realis: sive positivè ab intrinseco realiter profluens ab intellectu: & ideo alia attributa nimirum omnipotentia, æternitas, & id genus alia, non ita sunt actus vitalis; quia ut talia non sunt operatio positivè ab intrinseco, sed solum negativè, idest non ab alio extrinseco; ergo &c.

Resp. conc. ant. & neg. conf. Quia Pater non est principium physicum generationis activæ, 229. nimirum Paternitatis cum ipso identificatæ, sed Generationis passivæ nimirum Filiationis distinctæ realiter à Patre: Intellectio verò non distinguitur realiter ab intellectu. Ad primam Confirmationem neg. maj. Quia actus secundus

eo modo, quo est secundus, distinguitur à primo ex n. 227. Cum autem intellectio non distinguatur realiter ab intellectu, non est actus secundus realis; sed realiter est actus purissimus. Sic D. Thomas 1. Part. quest. 14. art. 2. in corp. *Cum igitur Deus nihil Potentialitatis habeat, sed sit actus purissimus, oportet, quod in eo intellectus, & intellectum sint idem.* Ad secundam Confirmationem; Omitto maj. & neg. min. quia intellectio divina; ut intellectio convenit cum nostra; quæ est actus ab intellectu nostro productus: ex quo, concipitur ut metaphysica operatio; Duratio verò nostra non est actus à nobis productus, sed est actio Dei conservativa; adeoque ex respectu ad illam non concipitur aternitas; ut operatio æterni. Quod idem suo modo alij dicunt de presentia; licet sit modus distinctus, cum non exigit produci qua talis à corpore præsentis; sed satis illi esset, quod à Deo produceretur; adeoque ex genere suo non est operatio ubi-erari. Si autem tales essent ex genere suo, non conciperetur plus operationis in uno, quam in alio, sed operationes diverso modo; nimirum vitales; & non vitales; cum lapis dureret, & sit præsens, quin sit vitalis. Qua de causa dixi omitto maj.

110. Ad tertiam Confirmationem neg. ant. Non enim requiritur, quod intellectio divina sit operatio realis; ut sit vitalis; sed satis est, quod sit intentionalis tendentia in objectu, & quod sit ab intrinseco per positivam immanentiam identitatis, non autem operationis realis. Quamobrem si intellectio contingens, vel scientia libera distingueretur virtualiter intrinsece ab intellectu, solum posset dici operatio virtualis; juxta dicta n. 213. Non autem operatio realis; nam operatio realis cum sit actus secundus modo; quo est secundus, distinguitur à primo, & intellectio virtualiter distincta ab intellectu nequit ab illo realiter distinguere: adeoque neque esset actus secundus realis, neque operatio realis.

111. Obijc. 6. contra alteram partem Conclusionis ex Henrico & Arriaga. In Deo dantur virtutes intellectuales non minus quam morales: adeoque vis intellectiva in Deo est virtus: sed virtus est habitus; ergo &c. Confirm. 1. Operari promptè, & facile est operari ex habitu: sed Deus promptè, & facillimè intelligit; ergo &c. Confirm. 2. Non possumus concipere intellectum divinum sine ea facilitate; ergo neq; sine habitu. Resp. dist. maj. Dantur virtutes, secundum quod istæ dicunt de pura perfectione conc. de imperfectione; aut limitatione neg. maj. & dist. min. virtus est habitus, secundum quod dicitur pro limitatione conc. pro pura perfectione neg. min. & consequ. Ratio est, quia virtus eodem modo est habitus, quo scientia est discursus: sicut enim apud Philosophos, & Theologos discursus significat transitum ex notis ad ignota, ita habitus significat qualitatem advenientem virtuti impotenti, aut capaci.

R. P. Gormaz Theolog. Tom. 4.

ci difficultatis. Unde sicut est implicancia in terminis dicere: In DEO datur transitus de notis ad ignota sine imperfectione: ita est implicancia dicere: In Deo datur habitus sine imperfectione. Neque nobis licet immutare sensum vocis, quem omnes Theologi accipiunt; ut constet ex sexta Synodo n. 237. Vide infra n. 252.

Ad primam Confirmationem dist. maj. 232. Promptè & facile cum capacitate difficultatis conc. absque illa neg. maj. & dist. min. neg. consequ. Ratio est; quia juxta SS. Patres; utpote admittentes cum Augustino virtutes in DEO; satis est ad virtutem, quod natura rationalis ita tendat stabiliter in bonum; ut non possit tendere in malum, quod ad naturam habitus nequaquam sufficit. Ad secundam Confirmationem dist. ant. sine ea facilitate, & cum incapacitate ad difficultatem conc. cum capacitate ad difficultatem neg. ant. & consequ. Quin imò ly sine respectivè ad nostrum concipiendi, & exprimendi modum, dupliciter potest intelligi, nimirum & privativè, & præcisivè, privativè significat rem habere carentiam prædicati, cujus est capax: sic dicimus: Petrus est sine scientia: idest caret scientia, qua poterat denominari sciens. Præcisivè significat concipere rem in ordine ad unum connotatum, non quidem negando cognoscibilitatem in ordine ad alterum, sed duntaxat non cognoscendo eandem rem in ordine ad alterum connotatum ex num. 215. Unde quando res cognoscitur sine altero prædicato, ly sine sumpro privativè est res imperfecta, seu limitata. Si autem ly sine sumatur præcisivè; non exinde est limitata, aut imperfecta, sed imperfectè cognita: si ve cognita per cognitionem imperfectam. Omitto autem in præsentia hæc, & alia similia, quæ omnibus satis nota sunt ex Philosophia: Et hinc

Fit primò. Ea Apostoli verba ad Eph. 1. 233. *Secundum propositum voluntatis sue*, nullam significare potentialitatem voluntatis respectivè ad volitionem, sed distinctionem volitionis liberæ à voluntate, de qua latè infra differemus. Fit secundò Augustinum dicentem Deum esse causam suæ sapientiæ; non intellexisse per causam potentialitatem ullam, sed præcisam rationem formalem, quatenus valet hæc consequentia. Est DEUS; ergo est sapientia: ut ipse Augustinus habet num. 118. Quo in sensu dixit Chrysostomus: *Non à sapientia substantia, sed à substantia sapientia*: Sic enim arguimus desumendo species à creaturis. Sic etiam Justinus: *Quæ differentia est potentia ad altum, ea est voluntatis divine ad ipsum velle*: arguendo nimirum per analogiam per creaturas. Quin imò Bellarminus putat opusculum illud non esse Justinij; Sed hæc non militant contra nos.